

Podrobné informácie o ochorení nájdete v patientskej príručke Európskej spoločnosti medicínskej onkológie (ESMO) uverejnenej na webovej stránke Národného onkologického inštitútu v časti Pacient <http://www.noisk.sk/pacient/onkologicke-ochorenia> alebo priamo tu:

Na www.noisk.sk môžete získať viac potrebných informácií o onkologických ochoreniach aj prevencii, vrátane onkologických skríningových programov.

Národný onkologický inštitút bol zriadený Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky. Je odbornou platformou podporujúcou naplnenie Národného onkologického programu a slúži odbornej i laickej verejnosti.

Onkoporadňa

Na **bezplatnej** linke **0800 11 88 11** sú Vám k dispozícii skúsení odborníci-lekári, psychológovia, výživoví asistenti, sociálno-právni poradcovia.

Sú pripravení Vám poradiť a pomôcť s Vašími konkrétnymi otázkami. Vaše dotazy môžete zasielať i mailom na poradna@lpr.sk. Rozpis časov služieb jednotlivých odborníkov na každý deň nájdete na www.lpr.sk/poradna.

Sieť onkopsychológov

Naprieč Slovenskom je Vám k dispozícii približne 20 psychológov, ktorí ponúkajú **individuálne príp. skupinové poradenstvo** a terapiu počas liečby a po nej. Kontakty na onkopsychológov v daných mestách nájdete na www.lpr.sk/siet-psychologov.

Centrá pomoci LPR

Pre onkologických pacientov ponúkame v Centrách pomoci v Bratislave, Košiciach a Martine rehabilitácie, pohybové a voľnočasové aktivity a vzdelávacie kurzy.

Rodine či blízkym onkologického pacienta individuálne poradíme. Organizujeme edukačné prednášky pre širokú verejnosť, ktorá sa chce dozvedieť viac o onkologickom ochorení a prevencii.

Viac informácií o bezplatných programoch Ligy proti rakovine určených pre onkologických pacientov a ich rodiny môžete nájsť na www.lpr.sk

Túto brožúru sme pripravili v spolupráci s:

<http://www.noisk.sk>

MINISTERSTVO
ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

www.health.gov.sk

Taktiež u niektorých pacientok v pokročilom štádiu ochorenia je možnosťou liečby aj liečba **hormonálnymi tabletkami**.

V prípade krvácania či bolesti je možné tieto ťažkosti zmierniť rádioterapiou – ožarovaním.

Aké sú vedľajšie účinky liečby?

Každá z týchto liečebných možností má svoje nežiaduce účinky. **Medzi najčastejšie sa vyskytujúce nežiaduce účinky chemoterapie (liečba infúziami) patria:**

nevoľnosť, zvracanie, nechutenstvo, hnačka, pokles počtu krviniek, alergická reakcia, slabosť, únava, necitlivosť prstov, strata vlasov.

Nežiaduce účinky ožarovania v oblasti malej panvy sú:

časté nutkanie na stolicu, hnačka, pálenie pri močení, začervenanie v mieste ožarovacích polí.

Hlavným nežiaducim účinkom tabletiék (hormonálnej liečby) je:

zvýšená chuť do jedla s čím súvisí následné zvyšovanie telesnej hmotnosti, ďalej sa môže vyskytnúť tvorba krvných zrazenín, zápal žíl, opuchy nôh a návaly tepla.

Čo nasleduje po liečbe?

Po ukončení protinádorovej liečby je pacientka zaradená do sledovania.

Kontroly v pravidelných intervaloch

- **u väčšiny pacientok každé 3 – 4 mesiace v prvých dvoch rokoch,**
- **následne každých 6 mesiacov v treťom až piatom roku**
- **a potom jedenkrát ročne**

Súčasťou kontroly je:

gynekologické vyšetrenie, ✓

v určitých prípadoch vyšetrenie krvi, ✓

prípadne RTG hrudníka a iné zobrazovacie vyšetrenia, ako je napríklad ultrazvukové vyšetrenie, počítačová tomografia (CT), alebo PET-CT (kombinácia počítačovej tomografie a rádioizotopového vyšetrenia). ✓

Cieľom takýchto kontrol je skoré odhalenie prípadného návratu ochorenia.

Vysvetlenie odborných výrazov

Cystoskopia – endoskopické vyšetrenie močového mechúra (kamerou)

Frakcionovaná kyretáž (výškrab) – diagnostické vyšetrenie, pri ktorom sa odoberie časť sliznice z kanála krčka maternice a časť sliznice z dutiny maternice

Hysteroskopia – endoskopické vyšetrenie maternice kamerou

TVS – transvaginálna sonografia

LIGA PROTI
RAKOVINE

RAKOVINA MATERNICE

Čo je to rakovina maternice?

Rakovina maternice je zhubný nádor vnútornej výstelky maternice. Maternica je ženský vnútorný pohlavný orgán, uložený v malej panve medzi močovým mechúrom a konečníkom. Stenu maternice tvoria tri vrstvy:

- 1) vonkajšia väzivová vrstva (*perimetrium*),
- 2) stredná svalová vrstva (*myometrium*),
- 3) vnútorná slizničná výstelka (*endometrium*).

Je rakovina maternice častá?

Rakovina maternice je na Slovensku najčastejšou malignitou (zhubné ochorenie) pohlavných orgánov u žien. Na celom svete ide o piatu najčastejšiu rakovinu u žien. Výskyt tohto ochorenia pozvoľne stúpa.

Ako vzniká rakovina maternice?

Za najvýznamnejšie riziko sa považuje dlhodobé pôsobenie ženských hormónov – estrogénov a nízka hladina iných ženských hormónov – gestagénov. Estrogény totiž stimulujú rast slizničnej výstelky maternice (endometria), čo môže vyústiť až do nekontrolovaného množenia a delenia jej buniek.

Aké sú rizikové faktory rakoviny maternice?

- Skorý nástup menštruácie (*pred 12 rokom života*)
- Neskorý prechod (*menopauza*)
- Bezdetnosť
- Poruchy funkcie vaječníkov
- Vek 60-70 rokov
- Nadváha
- Cukrovka (*diabetes*)
- Fajčenie
- Malá pravdepodobnosť vzniku rakoviny maternice je tiež počas užívania Tamoxifenu (*hormonálna terapia používaná pri liečbe karcinómu prsníka*). V prípade gynekologického krvácania počas užívania Tamoxifenu informujte svojho ošetrojúceho lekára.

Aké sú príznaky ochorenia?

- » Hlavným príznakom rakoviny maternice je nezvyklé gynekologické krvácanie, ktoré sa vyskytuje až u 90% žien.
- » Najčastejšie ide o krvácanie po prechode (*menopauze*), alebo krvácanie medzi cyklami u mladších (*premenopauzálnych*) žien.
- » Bolesti podbrúška, chudnutie, slabosť sú často už prejavmi pokročilého ochorenia.

Ako sa diagnostikuje rakovina maternice?

Diagnóza sa stanoví na základe komplexného gynekologického vyšetrenia, súčasťou ktorého je odobratie anamnézy, fyzikálne vyšetrenie a vaginálne ultrazvukové vyšetrenie.

K definitívnemu stanoveniu diagnózy je potrebné odobratie vzorky nádoru. Materiál na toto vyšetrenie sa získa pri výškrabe (*kyretáži*) alebo prezretí vnútra maternice kamerou (*hysteroskopii*).

V závislosti od rozsahu ochorenia môžu byť doplnené ďalšie vyšetrenia:

- vyšetrenie počítačovou tomografiou alebo magnetickou rezonanciou (*CT, MRI*),
- prezretie močového mechúra a konečníka kamerou (*cystoskopia, rektoskopia*).

Čo je dôležité vedieť pre optimálnu liečbu?

Pre správne určenie liečebného postupu je potrebné vyšetriť odobratú vzorku mikroskopicky (*histologický typ nádoru*) a poznať rozsah ochorenia, čiže štádium ochorenia. Podľa štádia ochorenia (*rozsahu postihu maternice, okolitých orgánov, prípadne postihnutia vzdialených orgánov*) sa určuje ďalšia liečba.

Aké sú možnosti liečby?

Liečba závisí od štádia ochorenia, celkového stavu pacientky a pridružených ochorení. Základnou liečbou skorých štádií rakoviny maternice je liečba **chirurgická** – ide o zákrok, pri ktorom sa odstráni maternica a oba vaječníky aj s vajcovodmi. Tento výkon sa nazýva aj **hysterektómia a obojstranná salpingo-ooforektómia**. Súčasťou operácie môže byť aj odstránenie lymfatických uzlín z panvy a oblasti okolo najväčšej tepny – aorty a ciev vystupujúcich z nej. Táto operácia sa nazýva aj **pelvicá a paraaortálna lymfadenektómia**. Postup závisí od typu nádoru, stupňa vyzretosti buniek (*diferenciácie*) a od hĺbky rastu nádorových buniek do svaloviny maternice.

Ďalšou liečebnou modalitou je **ožarovanie – rádioterapia**. Najčastejšie je aplikovaná po operácii buď vo forme vonkajšej rádioterapie (*tzv. externej rádioterapie*) alebo vnútornej rádioterapie (*tzv. brachyterapie*), kedy ožarovanie prebieha zvnútra žiaričom (rádioaktívnym zrnkom) zavedeným do pošvy.

V prípade pokročilého ochorenia, prítomnosti vzdialených nádorov (*metastáz*) alebo niektorých typov nádorov je indikovaná infúzna liečba do žily – **chemoterapia**.